

GÜNÜMÜZ KIRIM TATAR ÖYKÜSÜ

TÜRKÇESİ: ÖMER KÜÇÜKMEHMETOĞLU

HECE

seçki

Ömer Küçükmehtemođlu: 1979 yılında Kahramanmaraş'ın Türkođlu ilçesinde dünyaya geldi. Üniversite eğitimi sırasında gazetecilik ve görsel sanatlara merak sardı. Körođlu dergisinin editörlüğünü yaptı. Öykü yazarı ve çevirmendir. Öykülerden oluşan *Üç Arkadaş* adlı eserin müellifidir. Rus, Tatar, Özbek edebiyatlarından Türkçeye edebi çeviriler yaptı.

**GÜNÜMÜZ
KIRIM TATAR ÖYKÜSÜ**

Türkçesi:
Ömer Küçükmehtmetođlu

Hece Yayınları: 594

Seçki

©Hece Yayınları

Birinci Basım

Ocak 2021

Kapak Tasarımı

www.sarakusta.com.tr

Teknik Hazırlık

www.hece.com.tr

ISBN: 978-605-7547-84-2

Baskı

Emsal Matbaa Tanıtım Hizmetleri San. ve Ltd. Şti.

Sertifika No: 46753

HECE Basın Yayın Reklamcılık San. Tic. Ltd. Şti.

Konur Sokak No: 39/1-2 Kızılay-Çankaya/Ankara

T: (0 312) 419 69 13 F: (0 312) 419 69 14

e-posta: hece@hece.com.tr

Sertifika No: 17672

İÇİNDEKİLER

Ön Söz / Ömer Küçükmehtmetođlu / 7

GÜNÜMÜZ KIRIM TATAR ÖYKÜSÜ

- Avcı / Ömer İpçi / 11
Güreş / Ömer İpçi / 19
Mirza'nın Hatıra Defterinden / Ömer İpçi / 27
İhtiyarlar / Ömer İpçi / 37
Zeynep Teyze / Ömer İpçi / 51
Tufanda Kalan Koyun Sürüsü / Yusuf Bolat / 55
Sen Kimsin Bu mu? / Yusuf Bolat / 61
Ne Yapayım Kardeşim, Âdetim Böyle / Yusuf Bolat / 65
Ayşecik / Yusuf Bolat / 71
Merdiven / Şamil Alaattin / 79
Yaralı Kalpler / Rüstem Muyedin / 151
Gül Demeti / Rüstem Muyedin / 159
Atasözü / Nuzhet Ömer / 165
Özlem / Vasfiye Kıpçakova / 171
Mezar Taşı Önünde / Yusuf Ali / 183
Sevgi Düşü / Yusuf Ali / 189
Âşğın Nidası / Yusuf Ali / 195
Anne Kaderi / Seyyare Mecitova / 201
Hayalperest Zalmazın / Yunus Kandım / 215
Fransızca Kırım Tatarcadan Farklı mı? / Yunus Kandım / 221
Koş Ağlama Koş / Yunus Kandım / 227
Anne Bağrında / Lentara Halilova / 247
Karanlık Sokakta / Gülnara Üseinova / 261

Piyano Çalan İhtiyar Teyze / Seyran Süleyman / 267
Yukarı Katta / Seyran Süleyman / 271
Beklenmedik Yük / Seyran Süleyman / 275
Anneden Yadigar Kalan Başörtüsü / Seyran Süleyman / 279
Yarına Bırakılan Ömür / Seyran Süleyman / 283
Uzun Ağaçların Duldasında / Seyran Süleyman / 285
Kader / Liliya Memetova / 287
Bir Elmanın İki Yarısı Gibi / Arzı Ziyadıllyeva / 299
Belli Değil / Gülnara İlyasova / 309
Sen Bil / Gülnara İlyasova / 313
Eğer Annemi Bulsaydım / Gülnara İlyasova / 319
Yaprak / Gülnara İlyasova / 323
Yazıklar Olsun / Uriye Kadırova / 327
Sarı Gül Goncası / Uriye Kadırova / 341
Ezan Sesi Altında / Uriye Kadırova / 347
Bahr-i Siyah / Uriye Kadırova / 355
Fadime Şerifeler / Uriye Kadırova / 361
Kara Mektup / Uriye Kadırova / 367
Gönül Eseri / Uriye Kadırova / 369
Son Yaprak / Sevil Karaşayeva / 373
Kopmaz Bağ / Sevil Karaşayeva / 385
İsimsiz / Sevil Karaşayeva / 391
Mucize / Tair İbrahimov / 393
Cesaret / Tair İbrahimov / 395
Ayosa / Lenara Memetova / 397
Felekten Bir Gün / Gülsüm Halilova / 401

ÖN SÖZ

Kırım Tatar edebiyatıyla ilgili Türkiye’de çalışmalar yapıldı. Rahmetli yazar, aydın Nevzat Kösoğlu’nun editörlüğünde yayınlanan Türkiye Dışındaki *Türk Edebiyatları Ansiklopedisinin* 13. cildi Kırım Tatar edebiyatına ayrılmıştır. Bu eserde Kırım Tatar öykü yazarlarının biyografileri ve öyküleri de yer almaktadır.

Hece Yayınları arasında 2014 yılında yayınlanan *Çağdaş Kırım Tatar Öyküsü* adlı eserde yirmi üç öykücüye yer verilmiştir. Kırım Tatar edebiyatı nesri içerisinde sanatsal değeri yüksek öyküler yazıldı. Birçok eser Türkçeye çevrilmediği için edebiyat çevrelerine ve okurlara ulaşmadı. Edebiyat üzerinden insanların yaşadıklarına, sosyal hayata, tarihe uzanmaktayız. Bir milleti tanımanın en iyi yolu, o milletin edebiyat eserlerini okumaktır.

Elinizdeki eserin ilk yazarı Ömer İpçi 1897, son yazarı Gülsüm Halilova ise 1995 doğumludur. Bu iki tarih arasında çeşitli tarihlerde doğmuş yazarların eserlerinden bir seçki hazırladık. Eserdeki öyküler Kırım Tatarlarının yaklaşık 150 yılına kaynaklık, şahitlik etmektedir.

Ömer İpçi, Şamil Alaattin, Yusuf Bolat, Rüstem MUYEDİN, Nuzhet Ömer, Yusuf Ali (Hapışhorlı), Yunus Kandım, Vasfiye Kıpçakova, Seyyare Mecitova, Uriye Kadırova, Seyran Süleyman, Sevil Karaşayeva, Gülnara İlyasova, Lenara Memetova, Tair İbrahimov, Liliya Memetova, Arzı Zıyadıllayeva, Gülnara Üseinova’nın eserlerine yer verdik. gazeteci kimlikleriyle Kırım’da tanınan Lentara Halilova ve Gülsüm Halilova’nın öykü edebî türündeki denemelerini de eserimize aldık. Yirmi yazardan kırk dokuz öykünün bulunduğu bu eserde Kırım Tatarlarının kültürüyle alakalı birçok unsura ulaşmaktayız. Kırım Tatarlarının 20. yüzyılın başında vatanlarındaki

hayatları, sürgündeki yıllar ve sürgün sonrası vatana dönmeleri birçok hikâyede işleniyor.

Elinizdeki esere 2014 yılında bu alandaki ilk çalışmamız basıldıktan sonra başladım. Ahmet Yesevi Üniversitesi Türkoloji Enstitüsü Müdürlüğü yaptığım sırada çalışmalara hız verdik. Yeni yıl tatili, Nevruz tatili vb birçok tatilde ve hafta sonlarında Özbekistan'a gitme ve kütüphanelerde çalışma imkânımız oldu. Taşkent, Yengiyol, Andican, Semerkant, Hokant, Fergana, Nemengan, Buhara, Hive, Şehrisebz, Kaşkaderya, Türkistan, Bakü, Sankt Petersburg, Moskova, Ufa, Tahran, Astana ve Almatı'da kütüphanelerde, sahada yürüttüğüm çalışmalar sırasında bana kütüphanelerini açan, benden desteklerini esirgemeyen Özbek, Kazak, Tatar, Ahıska Türkü, Rus, İranlı, Koreli, Azerbaycanlı dostlarıma teşekkürlerimi bildiriyorum.

Arap, Latin, Kiril alfabesiyle basılmış birçok kitap, dergi, gazeteleri inceleyerek ulaştığımız eserler içinden bir seçki yaptık. İlk yaptığımız çalışmanın üzerinden altı yıl geçti. Altı yıl sonra tarihe yeni bir not düşüyoruz. Titiz bir çalışmanın neticesi olan bu eserdeki öyküleri zevkle okuyacağınızı düşünüyorum.

Çağdaş Kırım Tatar öykü antolojisinin hazırlanmasında emeği geçen Hece çalışanları başta olmak üzere, eserin basımında benden desteklerini esirgemeyen bütün dostlarıma minnettarlığımı bildiriyorum. Bu eserin yeni çalışmalara hız vereceği kanaatini de taşıyorum. Türkiye'de çeviri çalışmalarının artması dileklerle...

Ömer Küçükmehtetoğlu
21 Mart 2020/K.Maraş

GÜNÜMÜZ
KIRIM TATAR ÖYKÜSÜ

AVCI

Ömer İpçi

Tüfeklerini omuzlarına vuran, fişeklik, av çantası takınan ve uzaktan bakıldığında gerçekten avcıya benzeyen üç kişi nehirden geçip yamaca doğru tırmanmaya başladı. Kırmızı renkli, yerli cins av köpeği sağda solda çalı altlarını, taş duldalarını koklayıp bazen havlıyor, avcıların önünden yol göstererek gidiyordu. Kırılara çıkan sokak gece boyu sepeleyerek yağın güz yağmurundan çamur olmuştu. Böyle yollarda yürümeye alışmayan uzun, çökük burunlu, ince siyah bıyıklı, kıyafetinden şehirli olduğu anlaşılan delikanlı ayağı kayınca durdu. Arkasından gelen uzun saçlı, kara sakallı, yüzü biraz alacalı, Petersburg'da okuyan ve üniforma giyen öğrenciye köpeği gösterip Azamat, tavşan peşine düştü, dedi.

Aradan bir dakika geçmeden Azamat çalılarının altından bir tavşanı önüne katarak çıkardı. Onun peşinden havlayarak gitti. Tavşanla köpek fındıklık içine girdi ve gözden kayboldular.

En arttan gelen köy genci, arkadaşlarına yaklaştı ve "Tavşanı ilk çıktığı yerde bekleyelim, Azamat onu şimdi buraya getirir," dedi.

Avcılar oturdular. Sakallı, çopur öğrenci potin bağcıklarını yeniden bağladı. Uzun, ince bıyıklı delikanlı tütün tabakasını çıkarıp sigara sardı. Sonra onu sarı, kehribar ağızlığa takarak

yaktı. Köylü genç yakınlarındaki taş üstüne oturup Azamat'ın sesini dinledi. Dönerek “Uzağa gittiler,” dedi. Birkaç gün önce yine şehirden gelen iki avcının nasıl avlandıklarını anlatıp, uzun boylu delikanlıyla sakallı öğrenciyi güldürdü.

– Akşamdan fişekleri doldurup hazırlamıştım. Sabah şafak vaktinde tüfeğin sesini duyarak kalktım. Azamat'ı peşime takarak çıktım. Onlar da sizin gibi şehirden gelmişlerdi. Bana burada rastladılar. Yanlarında köpekleri de yoktu. Yalnız birinde tüfek var, ikincisi tüfeksizdi. Köpek vazifesini görüyordu. Çalılara taş atıp tavşanları çıkarıyordu. Elinde tüfek olansa vuruyordu. Ben Azamat'ı tutarak mahsus onları seyrettim. Beş tavşan çıkardılar lakin hiçbirini vuramadılar. Azamat, tavşanları gördüğünde kendini parçalıyordu ancak ben onu göndermedim. En sonunda bana gelip köpeği günü birlik onlara vermem için yalvardılar. Beş gümüş karşılığında verdim. Azamat, üç tavşanı birer birer sürüp onların önüne getirdi. Söylüyorum, sıkın diyorum, sıkıyorlar ancak vuramıyorlar. Ben ise böyle bir atışta vuruyorum. Onlar benim vurduğum tavşanımı almak istiyorlar. “Bizim günü birlik tuttuğumuz köpeğimiz önüne katarak getirdi,” diyorlar. Lakin ben çocuk değilim, kaptırmıyorum. “Siz kendiniz vurup alınız,” diyorum. Çare bulamadılar, benim vurduğum tavşanlarımı birer gümüşe alıp, ayaklarından bağladılar ve böylece sırtlarına asarak şehre döndüler.

Köylü genç hikâyesini bitirdikten sonra, taşın üstüne oturdu ve dinlenmeye başladı. Biraz sonra “İşte geliyor,” dedi. Çabucak tüfeğini hazırladı.

Şehirli avcılar da hazırlandılar, birbirinden beşer onar adım uzakta durarak beklediler. Başta sakallı öğrenci, sonra uzun boylu delikanlı sıkacak, vuramazsa sıra köylü delikanlıya gelecekti.

Avcılar çok beklemediler. Tavşan fındıklıktan çıkar çıkmaz

durdu. Kulaklarını dikip, şaşş gözlerle bir ardına bir önüne bakarak sol tarafa dönüp fırladı. Sakallı öğrenci tüfeğiyle nişan aldı, tavşan hizasına geldiğinde sıktı. Tüfek bulut gibi duman çıkararak onun önünü kapattı. O, tavşanı vurduğunu zannetti. Yanından bir tüfeğin daha patladığını duymadı. Tavşanı uzun boylu delikanlının vurduğunu görmedi. Koşarak yerde yatan tavşanın yanına vardı. Onu tuttu. Uzun boylu delikanlı da koştu. Tavşanı sakallı öğrencinin elinden almak istedi. O, razı olmadı.

“Nereye koşuyorsun ya! Tavşanı ben vurdum!” dedi.

Uzun boylu delikanlı güldü:

– Yanılıyorsun, tavşanı ben vurdum.

– Canım, gözümle gördüm, ben sıktıktan sonra...

– Sen düş gördün, dostum. Ona ben sıktım, ben vurdum.

Meseleyi köylü delikanlı çözdü. Tavşana yapışan ve onu çekiştiren avcıların yanına gelip, tavşanı uzun boylu delikanlının vurduğunu söyledi. Sakallı öğrenci bir eliyle sakalını kaşıdı ve ikinci eliyle tavşanı uzun boylu delikanlıya uzatıp “Onu ben vurdum ama...” dedi. Gerisini söylemedi. Yerde duran tüfeğini alıp omzuna geçirdi.

Uzun boylu delikanlı tavşanı çantasına koydu. Azamat yere damlayan kanları yaladı, sonra dönüp gitti. Avcılar da köpeğin peşine düştüler.

Sakallı çopur öğrenci başta, elinden tavşanın alınmasına kırıldı. Arkadaşlarıyla konuşmadıysa da sonradan uzun boylu delikanlıya hak vererek yavaş yavaş lakırtı etmeye başladı. Onlar şimdi hem dağda Azamat’ın peşinden gidiyorlar, hem de sakallı öğrencinin anlattıklarını dinliyorlardı.

– Tavşanın etinde, derisinde değilim. Amacım tavşanı kendim vurmaktır. İnanınız, kaç yıldır, arada sırada avcılığa çıkıyorum lakin doğrusunu söyleyeyim, daha kendi ellerimle bir tavşan bile vuramadım.

Eğer bir tavşan vurursam, tüfeğimi bırakacak, bir daha elime almayacağım... Bugün eminim ki, yahut da öyle düşünüyorum ki...

Köylü delikanlı lafa karıştı.

– Öyledir... İşte, bizim köyde İslâm amca'yı alalım. O altmış yaşlarında. Her güz çıkıp avlanıyor. Daha onun evine tavşan getirdiğini görmediler. Lakin Murtaza dayı bir defa bile boş dönmedi. Hem yine öyle ya... Ben kendim de öyleyim. Güzel nişan alıyorum. Attığımı vuruyorum.

On dakikadan beri sesi duyulmayan Azamat yeniden havladı. Köylü delikanlı dinleyerek “Yine tavşan buldu,” dedi.

Onlar biraz daha ilerlediler. Dağdan çıkıp, yan taraftaki derenin başından, derenin karşısındaki dağ tarafından sesi duyulan Azamat'ı gözleriyle aradılar. Azamat'ın havlaması bazen yakınlardan, bazen de uzaklardan duyulmaktaydı. Uzun boylu delikanlı burada durarak beklemelemlerini teklif etti. Onlar üçü de orada kesilmiş yerde yatan ağacın üstüne oturdular. Azamat'ın sesi artık işitilmez oldu. Köylü delikanlı onun tavşanı çok uzağa kovaladığını söyledi. Sonra “Azamat işini bilir. O tavşanı mutlaka bu tarafa sürüp getirir,” diye ilave etti.

Sakallı öğrenci yine konuşmaya başladı:

– Bundan iki yıl önce, bir bahar günüydü. Teyzemin Abdurrahman'ı bana ava çıkmamızı teklif etti. Zaten beni avcılığa alıştıran da o oldu ya... Ben baharda avcılığın yararsız olduğunu, şimdi onların yavrulama zamanları olduğunu söyleyerek onu durdurmak istedim. Lakin o, av sözünü duyduğunda kendisini kayadan atardı. Zorladı, ben de razı oldum. Çıktık, iki tavşana rast geldik. İkisini de o vurdu. “Semiz tavşanlar vurduk,” diyerek sevindik. Lakin içlerini temizlerken, yüklü olduklarını gördük. Teyzem, Abdurrahman'a çok darıldı. “Yazık, günah değil mi bak şu hayvancıklara... Bir tavşan derken şu masumların da canına kıydın,” dedi. Onlara ben

de acıdım, bir daha ava çıkmayacağımı söyleyerek yemin ettim lakin fayda vermedi... Güz geldiğinde Abdurrahman'a katılarak ava çıktım.

Köylü delikanlı sordu.

– Teyzenizin oğlu Abdurrahman'ın öldüğünü söylediniz, öyle mi?

– Evet, öldü. İntihar etti. Dedim ya o, av delisiydi. Onun gözüne her şey tavşan ya da bıldırcın olarak görünürdü.

Ona vermedikleri ilaç kalmadı lakin iyileştiremediler. Yattığı yerden sıçrayarak kalkar, tüfeğe yapışır ve evin içindeki raflara, yastık altlarına göz atardı. Onun bu işlerinden korkarak her zaman tüfeğini boş tutarlardı. Lakin bir gün neredense dolu fişek almış. Evde yalnız kaldığında tüfeği göğsüne dayayarak, tetiği ayağıyla çekerek kendini vurmuş.

Köylü delikanlı gözüyle uzaklarda Azamat'ı aradı. Sonra sakallı öğrenciye dönerek sordu.

– Demek, siz bir tavşan vurursanız, avcılığı tamamen bırakacaksınız öyle mi?

– Yemin ediyorum, bırakacağım...

– Veriniz, tüfeğinize bakayım...

Sakallı öğrencinin elindeki tüfeği aldı, evirip çevirerek baktı.

“Tüfeğiniz iyi,” diyerek geri verdi. “Size bugün kaç yıldan beri hasret olduğunuz tavşanı vurdurayım. Geliniz peşimden!” dedi. Onlar uzun boylu delikanlıyı, ağaç üstünden kaldırıp, dereye indiler ve karşı dağa geçtiler. Köylü delikanlı, sakallı öğrenciyi dağ arasında bir yola getirdi:

– Burada bekleyiniz. Azamat, tavşanı mutlaka buradan geçirir. Sıkarsınız, diyerek sakallıyı orada bıraktı. Kendisi yine eski yerine döndü.

Köylü delikanlı gittikten sonra, sakallı öğrenci tüfeğinden fişegini çıkarıp yerine yenisini koydu ve bekledi.